

Σεμινάρια: “Πόλη και πολίτες: Εμπειρίες, περιορισμοί και ευκαιρίες και περιορισμοί των συμμετοχικών διαδικασιών”

Αναπάντητες ερωτήσεις 1ου Σεμιναρίου, Τρίτη 8 Σεπτεμβρίου

(ΑΚ = Άρης Καλαντίδης, ΔΑ = Δημήτρης Αγανίδης)

1. *Ερώτηση: Τα δημοτικά συμβούλια μπορούν να τα παρακολουθούν οι πολίτες και υπάρχουν ενδεχομένως open days που μπορούν και να κάνουν και ερωτήσεις/σχόλια;*

Απάντηση:

(ΔΑ) Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού του Δημοτικού Συμβουλίου, οι συνεδριάσεις του είναι δημόσιες. Μετά από αίτημα κάποιας δημοτικής παράταξης, το προεδρείο μπορεί να δώσει το λόγο σε δημότες που έχουν προσκληθεί να μιλήσουν για κάποιο θέμα της ημερήσιας διάταξης εκπροσωπώντας κάποια κοινωνική ομάδα ή λόγω της εξειδικευμένης γνώσης του σε κάποιο θέμα. Στο πλαίσιο των μέτρων κατά της πανδημίας του κορονοϊού, τα δημοτικά συμβούλια διεξάγονται μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας και μεταδίδονται ζωντανά από το κανάλι του Δήμου στο YouTube. Τα Open Days είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα πρόταση την οποία κρατάμε ως ένα από τα αιτήματα που προέκυψαν από το σεμινάριο μας, όταν έρθει το θέμα της τροποποίησης του κανονισμού.

2. *Ερώτηση: Οι συμβουλευτικός χαρακτήρας των επιτροπών έχει δημιουργήσει απογοήτευση στους συμμετέχοντες διότι βλέπουν άλλες αποφάσεις να παίρνει η επιτροπή και άλλα να γίνονται στην συνέχεια. Επίσης δεν υπάρχει συγκεκριμένος τρόπος διεξαγωγής της επιτροπής διαβούλευσης, με αποτέλεσμα οι Δήμοι ή οι Περιφέρειες να τις κάνουν αναγκαστικά και χωρίς να δίνουν σημασία. Ο αποφασιστικός χαρακτήρας δεν θα μπορούσε να δώσει στις επιτροπές αυτές περισσότερη δύναμη;*

Απάντηση:

(ΑΚ) Ο “αποφασιστικός” χαρακτήρας της επιτροπής θα της έδινε πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα καθώς οι αποφάσεις της θα είναι δεσμευτικές. Αυτό όμως δεν είναι εφικτό, γιατί οι επιτροπές κατά κύριο λόγο λειτουργούν συμπληρωματικά σε σχέση με το αντιπροσωπευτικό σύστημα. Αυτό που η εμπειρία δείχνει να λειτουργεί καλά είναι η δέσμευση της όποιας αρχής να απαντήσει εμπειριστατωμένα στις συστάσεις της επιτροπής.

3. *Ερώτηση: πώς καταλαβαίνετε την διαφορά μεταξύ επίσημων και άτυπων προσώπων σύμφωνα με τις κατηγορίες ; Υπάρχει θεσμοθετημένη σχέση μεταξύ π.χ. Δημοτικού Συμβουλίου και ακτιβιστών ή “θεσμών”;*

Απάντηση:

(ΑΚ) Σπάνια υπάρχει μια θεσμοθετημένη σχέση, αλλά σε κάθε διαδικασία διαβούλευσης, υπάρχει μια προετοιμασία για το ποιοι φορείς, ποιες ομάδες και ποια άτομα θα συμμετάσχουν. Η κατηγοριοποίηση είναι σημαντική για να σκεφτεί κανείς τη διαφορετική θέση που κατέχουν άτομα και φορείς σε αυτήν την διαδικασία. Πέρα δηλαδή από

προσπάθεια θεωρητικοποίησης, είναι και μια μεθοδολογική πρόταση για την επιλογή των συνομιλούντων.

4. *Ερώτηση: Τα Συμβούλια Κοινότητας αποτελούν ένα όργανο ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, τα οποία όμως δεν έχουν αποφασιστικές αρμοδιότητες. Οι γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις, προτάσεις που γίνονται από τις Κοινότητες προς τους Δήμους δεν θα έπρεπε να είναι δεσμευτικές προς τον κάθε Δήμο; Ή η απόρριψη τους δεν θα έπρεπε να γίνεται με ειδική αιτιολόγηση;*

Απάντηση:

(ΔΑ) Τα συμβούλια των τοπικών κοινοτήτων εκφράζουν γνώμες και διατυπώνουν προτάσεις είτε με δική τους πρωτοβουλία είτε κατόπιν παραπομπής από τα αρμόδια όργανα του δήμου για μια σειρά από θέματα. Οι αποφάσεις τους δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα όμως για μια σειρά από θέματα το δημοτικό συμβούλιο δεν μπορεί να αποφασίσει χωρίς προηγούμενη γνωμοδότηση του τοπικού συμβουλίου. Σε κάθε περίπτωση εξαρτάται από την εκάστοτε δημοτική αρχή αν διαθέτει την πολιτική βούληση να του παραχωρήσει ενισχυμένες αρμοδιότητες καθώς σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 2 ν.4555/2018 το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητές του στους προέδρους ή στα συμβούλια των κοινοτήτων.

5. *Το άρθρο 87 του Ν. 4555/2018 στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων κοινότητας μιλάει για την καθ'έτος γενικές συνελεύσεις κατοίκων. Δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα. Πως θα μπορέσει να δουλέψει αυτό;*

Απάντηση:

(ΔΑ) Σύμφωνα με το άρθρο 85 του Ν. 3852/2010 (άρθρο 87 Ν.4555/2018) με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου κοινότητας, σε συνεργασία με τον τυχόν ορισμένο κατά τόπο αρμόδιο αντιδήμαρχο, καλούνται οι κάτοικοι και οι φορείς της κοινότητας, τουλάχιστον μια φορά κατ'έτος σε συνέλευση και προτείνουν στα αρμόδια όργανα του δήμου, ανάλογα με το χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της κοινότητας και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να αναλάβει ο δήμος. Στην πράξη μέχρι στιγμής δεν γίνεται ιδιαίτερη χρήση αυτής της διάταξης με ευθύνη δημάρχων και προέδρων των συμβουλίων. Είναι και πάλι θέμα πολιτικής βούλησης της εκάστοτε δημοτικής αρχής και πλειοψηφίας.

6. *Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχει ένας κεντρικός φορέας διαχείρισης που θα οργανώνει πολιτικές/πρωτοβουλίες/δράσεις (top-down στρατηγική) ή μία στρατηγική που θα βασίζεται στην προσωπική διάθεση των πολιτών (bottom-up στρατηγική);*

Απάντηση:

(ΑΚ) Πιστεύω πως θα πρέπει να υπάρχει εκφρασμένη στρατηγική για τη συμμετοχή των πολιτών γενικά. Αυτό απαιτεί οπωσδήποτε κάποιον υπεύθυνο μέσα στο Δήμο (μπορεί να είναι απευθείας ευθύνη του Δημοτικού Συμβουλίου ή μιας αντιδημαρχίας). Όμως η διαδικασία διαλόγου, ο ρόλος των συμβουλίων, οι εναλλακτικές και τα σενάρια, κλπ, θα πρέπει να είναι ξεκάθαρα καταγραμμένους. Επίσης θεωρώ πως είναι απολύτως απαραίτητος και ένας φυσικός χώρος, πέρα από τον διαδικτυακό, ο οποίος θα είναι αφιερωμένος στον διάλογο με τους πολίτες.

7. *Ποιος ο ρόλος των Δημοτικών Κοινοτήτων?*

Απάντηση:

(ΔΑ) Με τη θέση σε ισχύ του ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι», καταργήθηκε η διάκριση κοινοτήτων σε δημοτικές και τοπικές και προβλέφθηκε ως ενιαία δομή ενδοδημοτικής αποκέντρωσης η Κοινότητα. Τα όργανα διοίκησης των κοινοτήτων διαφοροποιούνται ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Στις μικρές κοινότητες, αυτές με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίους (300) κατοίκους, προβλέπεται ένα μονοπρόσωπο όργανο διοίκησης, ο πρόεδρος της κοινότητας. Αντίθετα, στις μεγαλύτερες κοινότητες, αυτές με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, προβλέπεται η ύπαρξη τόσο συλλογικού (συμβούλιο κοινότητας), όσο και μονοπρόσωπου (πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας) οργάνου διοίκησης. Τα όργανα διοίκησης των κοινοτήτων, τα οποία κατά τις πρόσφατες αυτοδιοικητικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019, αναδείχθηκαν για πρώτη φορά με διακριτή κάλπη, συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης απόφασης από τα όργανα διοίκησης του δήμου τα οποία και είναι επιφορτισμένα με τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων περιγράφονται αναλυτικά στα άρθρα 81 («Αρμοδιότητες προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων»), 82 («Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων κατοίκων») και 83 («Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων κατοίκων») του ν.3852/2010. Πρόκειται για αρμοδιότητες, κυρίως, γνωμοδοτικού χαρακτήρα, οι οποίες ασκούνται στα όρια της συγκεκριμένης κοινότητας είτε με πρωτοβουλία των οργάνων της κοινότητας είτε κατόπιν παραπομπής από τα αρμόδια όργανα του δήμου.

8. *Το ερώτημα είναι πώς έχουμε μια αντιπροσωπευτικότητα των ενδιαφερόμενων μερών και πόσο έτοιμη είναι η δημοτική αρχή να κάνει πράξη τα αποτελέσματα αυτού του διαλόγου που πολλές φορές μπορούν να ανατρέψουν και όλη την στρατηγική.*

Απάντηση:

(ΑΚ) Κάθε συμμετοχική διαδικασία είναι επιλεκτική. Γι'αυτό και ο σχεδιασμός της απαιτεί μεγάλη προσοχή για να υπάρχει όντως η μεγαλύτερη δυνατή αντιπροσωπευτικότητα στα ενδιαφερόμενα μέρη. Όπως απάντησα και παραπάνω (βλ. ερώτηση 2) υπάρχει τρόπος η Δημοτική αρχή να δεσμευτεί να δώσει εμπειριστατωμένη απάντηση, ακόμη κι αν αυτή απορρίπτει την εισήγηση της επιτροπής.

9. *Μπορεί κάνεις να υποστηρίξει ότι σήμερα η θεσμική δημοκρατία κατευθύνεται σε μια πιο αντιπροσωπευτική λειτουργία. Αν όχι πως μπορεί να υπάρχουν θεσμικές συμμετοχικές διαδικασίες σε αυτή την συγκύρια; Οι έννοια πολίτης καθώς και η ταξινόμηση των πολιτών με βάση την ιδεολογική τους άποψη γύρω από την δημοκρατία δεν βοηθάει να αναγνωστούν οι κοινότητες συμφερόντων. Οι πολίτες δεν έχουν κοινά συμφέροντα για ταξικούς, συντεχνιακούς και άλλους λόγους. Η έννοια του κάτοικου είναι πιο χρήσιμη στο βαθμό που κάθε γειτονιά έχει και μια σχετική ταξική ομοιογένεια και αρά κοινότητα συμφερόντων στο χώρο. Αυτοί με την σειρά τους μπορεί να είναι σε σύγκρουση με τον εμπορικό κόσμο της γειτονίας οι άλλους πολίτες όπως οι ταξιτζήδες. Από τα παραπάνω λίγο βίαια ίσως προκύπτει το ερώτημα γιατί στην Ελλάδα δεν έχει ποτέ προωθηθεί το "σωματείο κατοίκων" και τα σχετικά δευτεροβάθμια όργανα αλλά πάντα τα τοπικά κινήματα γίνονται βορά ιδεολογικών πλατφορμών;*

Απάντηση:

(ΑΚ) Δεν θα συμφωνούσα πως η θεσμική δημοκρατία κατευθύνεται σε μια πιο αντιπροσωπευτική λειτουργία. Πιστεύω πως βλέπουμε να συνυπάρχουν πολύ διαφορετικές

τάσεις - άλλες όντως προς ένα αμιγώς αντιπροσωπευτικό σύστημα, άλλες πιο κινηματικές ή αμεσοδημοκρατικές. Το ζήτημα είναι να βρούμε με ποιο τρόπο αυτές αλληλοσυμπληρώνονται και να πιέσουμε προς σε πιο σύνθετο σύστημα δημοκρατίας.

10. Οι μικρές ή μεσαίου μεγέθους πόλεις όντως αποτελούν παραδείγματα για προοδευτικές πολιτικές. Όμως παράλληλα, αποτελούν και χώρους σύγκρουσης με πιο έντονα χαρακτηριστικά από αυτά των μεγάλων πόλεων. Μήπως τελικά είναι ζήτημα κοινωνικού κεφαλαίου και ιστορίας κάθε πόλης;

Απάντηση:

(ΑΚ) Σαφώς αυτό είναι. Ο κάθε τόπος έχει τη δική του ιστορία, τη δική του εμπειρία με τη διοίκηση και τις δικές του κοινωνικές σχέσεις, που είναι βαθύτατα εγγεγραμμένες στους τοπικούς θεσμούς και τις αντιλήψεις. Αν οι εμπειρίες αυτές είναι κατά κύριο λόγο αρνητικές, τότε θα είναι ακόμη πιο δύσκολη η οργάνωση συμμετοχικών διαδικασιών. Αυτό δεν σημαίνει πως δεν είναι εφικτές, σημαίνει απλώς πως θέλει μια πιο προσεκτική και ίσως σταδιακή προσέγγιση. Προέχει να υπάρχουν πάλι και θετικές εμπειρίες. Άρα ίσως δεν ξεκινάμε από τα πιο αντιφατικά θέματα, αλλά από αυτά στα οποία υπάρχει κοινή βάση ή αποδοχή.

11. Δεδομένου ότι ο συμμετοχικός σχεδιασμός και η συμμετοχικές διαδικασίες απαιτούν μια πολιτική αντίληψη από την τοπική αυτοδιοίκηση που δεν έχει συνέχεια, πως θα μπορούσαμε να διασφαλίσουμε συμμετοχικές διαδικασίες στην αυτοδιοίκηση στο μέλλον, ώστε να είναι δεσμευτικές και ουσιαστικές ?

Απάντηση:

(ΑΚ) Κατά την γνώμη μου μόνον με ξεκάθαρη θεσμοθέτηση. Να απαιτηθεί από την τοπική αυτοδιοίκηση να φτιάξει στρατηγική, μεθόδους και πρωτόκολλα για τη συμμετοχή.

12. Έχετε παραδείγματα διαβούλευσης σε θέματα που προκαλούν εντάσεις και διαφωνίες στη κοινωνία όπως πχ η διαχείριση απορριμμάτων? και αναφέρομαι απο το υψηλότερο επίπεδο που είναι η χωροθέτηση του ΧΥΤΥ μέχρι τη χωροθέτηση κάδων σε μια γειτονιά. Ευχαριστώ πολύ

Απάντηση:

(ΔΑ) Η διαβούλευση του νέο κανονισμού καθαριότητας για την διαχείριση των απορριμμάτων του δήμου Χαλανδρίου

Πρόσφατα υπήρξε δημόσια διαβούλευση για το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) τα αποτελέσματα της οποίας μπορείτε να βρείτε εδώ:

http://www.opengov.gr/minenv/wp-content/uploads/downloads/2020/09/1.9.2020-ΕΚΘΕΣΗ-ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ_ΕΣΔΑ_ΥΠΕΝ.pdf

13. Υπάρχει εργαλειοποίηση τέτοιων δράσεων απο τους πολιτικούς φορείς και κατα ποσο αυτο είναι θεμιτο;

Απάντηση:

(ΑΚ) Αν με “πολιτικούς φορείς” εννοείτε τα κόμματα, ναι υπάρχει, αλλά σε μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία τα κόμματα παίζουν κεντρικό ρόλο. Αν εννοείτε άλλους (δεν μπορώ να φανταστώ ποιους αυτή τη στιγμή), γενικά κάθε συλλογικότητα έχει εκφρασμένο ή μη πολιτικό χαρακτήρα. Και καθώς η συμμετοχή δεν είναι μόνον ατομικό αλλά και συλλογικό εγχείρημα, οι συλλογικότητες έχουν σημαντική θέση στο τραπέζι της συμμετοχής.

14. Είναι αναγκαία η περαιτέρω θεσμοθέτηση ή αλλαγή υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου της συμμετοχικής διαδικασίας στις αποφάσεις του α και β βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης?

Απάντηση:

(ΑΚ) Εγώ θεωρώ την θεσμοθέτηση απολύτως αναγκαία. Πρέπει να ορίζεται το γιατί, το ποιος, το πότε, το πού και το πώς αυτών των διαδικασιών. Μόνον οι θεσμοθετημένες διαδικασίες είναι και δεσμευτικές και λειτουργούν σε βάθος χρόνου.

(ΔΑ) Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο (Καλλικράτης & Κλεισθένης Ι) μας δίνουν αρκετά εργαλεία συμμετοχικής των πολιτών στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Ωστόσο το θεσμικό αυτό πλαίσιο πρέπει να ενισχυθεί με προβλέψεις σχετικά με την υποχρεωτικότητα κάποιων διατάξεων που αφορούν τόσο τη σύσταση και τη λειτουργία των προβλεπόμενων επιτροπών διαβούλευσης όσο και την υλοποίηση των συμπερασμάτων τους.

15. Στην Ελλάδα τα κινηματα σε σχέση με το Δημόσιο χώρο σχεδον παντα εχουν αμυντικό χαρακτήρα δεδομένου ότι η βουλιμια καταπάτησης του είναι πάγια στις κυβερνητικές και δημοτικές αρχές. Και το παραδειγμα με το παρκάκι στους Αμπελοκηπους το ιδιο ειναι. Ο Δήμος πηγε να το καταστρεψει και οι κατοικοι αντιστάθηκαν. Υπάρχει ενα συνολικότερο προβλημα στη χωρα για το τι διαβουλευση μπορει να γινει οταν στο ζητημα Δημοσιος χωρος συνηθως κανεναν κομμα και καμιά δημοτικη παραταξη δεν περιλαμβανει λεξη στο προεκλογικο του προγραμμα.

Απάντηση:

(ΑΚ) Δεν γνωρίζω αν καμιά δημοτική παράταξη δεν το περιλαμβάνει στο προεκλογικό του πρόγραμμα - μπορεί να έχετε δίκιο. Βλέπω όμως πως κάποιοι δήμοι (π.χ. Χαλάνδρι) είναι πολύ ενεργοί σε αυτό το θέμα. Με αυτή τη σειρά των σεμιναρίων θέλουμε να ευαισθητοποιήσουμε φορείς και παρατάξεις να συμπεριλάβουν μια τέτοια στρατηγική.

16. Αυτές οι πρακτικές της σύγκρουσης-συναίνεσης οδηγούν τους μη έχοντες "μέρος" να αποκτήσουν "μέρος" ή απλά διαιωνίζουν την κατάσταση και μόνο;

Απάντηση:

(ΑΚ) Κατά τη γνώμη μου δεν υπάρχει εγγύηση για την έκβαση αυτών των πρακτικών. Οι εμπειρίες είναι πολύ αντιφατικές, και φαίνεται να απαιτείται τεράστια δουλειά σε βάθος χρόνου και με εύρος δράσεων. Γι' αυτό επιμένω στην ανάγκη ολοκληρωμένης στρατηγικής.

17. Πόσο αισιόδοξοι είστε για τη θεσμοθέτηση νέων, ουσιαστικότερων διαδικασιών συμμετοχής στο ελληνικό πολιτικοκοινωνικό πλαίσιο 2020+;

Απάντηση:

(ΑΚ) Δεν είμαι ούτε αισιόδοξος ούτε απαισιόδοξος στο συγκεκριμένο. Πιστεύω πολύ στην πίεση από τα κάτω και στην ικανότητα των πολιτών να συνδιαμορφώνουν πολιτική.

18. Στην περίπτωση του σχολείου, οι συμμετέχοντες είναι ξεκάθαροι. Αν όμως μιλάμε για τη διαμόρφωση π.χ. ενός πάρκου, πώς ακριβώς προσεγγίζετε τους πολίτες; Έχω την αίσθηση πως οι πολίτες είναι παντελώς αδιάφοροι για τα κοινά και δεν ασχολούνται καθόλου με τις δράσεις του Δήμου τους. Με ποιες μεθόδους λοιπόν επικοινωνείτε μαζί τους και εξασφαλίζετε τη συμμετοχή τους στην όποια διαβούλευση; Κοινώς, πώς τους βρίσκετε και πώς τους πείθετε ν' ασχοληθούν με το θέμα;

Απάντηση:

(ΑΚ) Εγώ δεν πιστεύω πως οι πολίτες είναι εντελώς αδιάφοροι για τα κοινά. Υπάρχουν φυσικά και αυτοί, υπάρχει όμως και η ακριβώς αντίθετη κατηγορία, αυτοί για τους οποίους τα κοινά είναι πάθος. Οι περισσότεροι πολίτες βρίσκονται κάπου στη μέση. Μια από τις βασικές αρχές της συμμετοχής είναι η διαφάνεια και η πληροφορία: πώς πληροφορούνται οι πολίτες για το τι συμβαίνει γύρω τους στην πόλη; Από τα ΜΜΕ; Από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης; Από κάποια διαδικτυακή πλατφόρμα; Έχουν οι Δήμοι συστηματική ενημέρωση που να μην συγχέεται με τη διαφήμιση (εγώ δυστυχώς αυτό το τελευταίο βλέπω παντού: “Ο Δήμαρχος εγκαινίασε το πρώτο....το μεγαλύτερο... το καλύτερο”, κλπ). Υπάρχει τεράστια σύγχυση ανάμεσα στην διαφάνεια/πληροφορία και τη διαφήμιση. Ο πολίτες πρέπει να απαιτούν διαφάνεια. Κατά τη γνώμη μου πέρα από τα παραπάνω μέσα, χρειάζεται ένας χώρος, ένα Σπίτι του Πολίτη, που θα είναι ο χώρος ενημέρωσης, συνάντησης, διαλόγου και διαβούλευσης.

19. *Πώς μπορεί να εκπαιδευτεί και κανείς στον συντονισμό εργαστηρίων δομημένου διαλόγου και συμμετοχικού σχεδιασμού;*

Απάντηση:

(ΑΚ) Υπάρχουν σεμινάρια που προσφέρουν ακριβώς αυτήν την εκπαίδευση. Ίσως έχει νόημα να οργανωθεί κάτι τέτοιο από την ομάδα μας στο μέλλον.

20. *Τί γίνεται με τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και τον ρόλο τους στις διαβουλεύσεις; Τί γίνεται με συλλόγους κοινωνικών ομάδων και κοινοτήτων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο (π.χ. Ρομά); Πώς το δικαίωμά τους στην πόλη ασκείται; Εάν ασκείται.*

Απάντηση:

(ΑΚ) Θίγεται ένα τεράστιο πρόβλημα. Εδώ φτάνουμε πολύ συχνά στα όρια της διαβούλευσης, που συνήθως βασίζεται πάνω σε έναν οργανωμένο λόγο και δομημένη διαδικασία. Πολλές από τις κοινωνικές ομάδες που αναφέρετε, έχουν εμπειρία κοινωνικού αποκλεισμού και θα έχουν εξαρχής δυσπιστία απέναντι σε τέτοιες διαδικασίες. Υπάρχουν τρόποι - κι αυτοί περιορισμένοι - μέσα από άλλες μεθόδους (π.χ. καλλιτεχνικές δράσεις, ερευνητικό έργο) που πρέπει με κάποιο τρόπο να ενταχθούν στην όλη διαδικασία. Αλλά συχνά και αυτές οι ομάδες έχουν αντιπροσώπους που μπορούν να παίξουν καταλυτικό ρόλο στη συμμετοχή όλης της ομάδας. Αλλά χρειάζεται μια πολύ πιο συνειδητή προσέγγιση, δεν αρκεί η απλή πρόσκληση στη συμμετοχή. Τέλος, πρέπει να δεχτούμε και το όριο αυτών των διαδικασιών. Γι'αυτό κατά τη γνώμη μου δεν μπορούν και να αντικαταστήσουν το αντιπροσωπευτικό σύστημα.